

**Принцип професійної спрямованості навчання як фактор формування
готовності іноземних студентів до вивчення професійно орієнтованих дисциплін**
Черкашина Ж. В.

*здобувач кафедри філософії та освітніх технологій
Української інженерно-педагогічної академії
м. Харків, Україна*

Створення цілісної моделі професійно орієнтованого навчання російської мови як іноземної в системі допрофесійної підготовки в сучасній вітчизняній теорії залишається проблематичним, оскільки комплексне вивчення цієї проблеми, яке б включало наукове обґрунтування організаційних підходів до визначення цілей, відбору та структурування змісту матеріалу, методів, засобів, контролю результатів професійно орієнтованого навчання іноземних студентів різних спеціальностей на підготовчому відділенні медичних та фармацевтичних університетів не було предметом спеціальних досліджень.

Проблемі професійної спрямованості в педагогіці й психології присвячені теоретичні й практичні дослідження провідних учених і практиків: С. Батишева, В. Волкової, В. Петрук, Н. Самарук, Л. Шевченко та інших [1:5]. Проблемі принципу професійної спрямованості у навчанні іноземних студентів у вищих навчальних закладах присвячені дослідження багатьох науковців, зокрема, Л. Суботи, Н. Філяніної, В. Циганенко, Т. Гаврюшенко [6:123].

Принцип професійної спрямованості навчання іноземних студентів передбачає організацію навчального процесу, при якій вивчення російської мови як іноземної не є самоціллю, а розглядається як засіб, що максимально наближає студентів до успішної професійної комунікації.

Як вважають Л. Подоляк і В. Юрченко, професійна спрямованість студента передбачає розуміння та внутрішнє сприйняття цілей і завдань професійної діяльності, а також відповідних інтересів, настанов, переконань і поглядів. Т. Дубовицька визначає професійну спрямованість як орієнтацію на формування соціальної і психологічної спрямованості на професійну діяльність, пропонуючи розглядати цей термін як принцип, що відбиває основу зв'язку загального знання з певними конкретними знаннями та прийомами його використання в межах відповідної професії [2: 83].

На основі аналізу психолого-педагогічної літератури можна зробити висновок, що головним результатом професійної спрямованості навчання є не обсяг знань, а їх поєднання з особистісними професійними якостями, вміння іноземного студента застосовувати самостійно свої знання на практиці.

Як відзначає Я. Проскуріна, професійно орієнтоване навчання виникло у 50-і роки ХХ століття як метод профільного навчання іноземних мов у неможливих вищих навчальних закладах, спрямований на підвищення рівня знань у рамках своєї спеціальності та професійної спрямованості майбутнього спеціаліста [4:220]. Встановлено, що ще на початку навчання іноземних громадян підготовчого факультету в них закладається підґрунтя формування професійно орієнтованої мовної компетентності особистості. Тому з перших днів навчання необхідно врахувати

спрямованість особистості на певну професію. Особливе значення даний принцип має при навчанні іноземних студентів у медичних та фармацевтичних вузах на етапі довузівської підготовки, коли кількість годин на вивчення мови обмежена.

Головною вимогою принципу професійної спрямованості є необхідність наблизити зміст і методи навчання до практичних потреб іноземних студентів при вивченні професійно орієнтованих дисциплін. Для цього необхідно чітко розуміння цілей і завдань професійного навчання в рамках певної спеціалізації. Це стосується, перш за все, добору матеріалу з урахуванням професійних інтересів іноземних студентів, використання навчальної мовної інформації як способу розвитку мотивації до освоюваної професії.

Завданням професійно орієнтованої діяльності викладача російської мови як іноземної є організація такого впливу навчальної інформації на студентів, щоб професійні потреби з'явилися джерелом освітньої активності і змусили їх здійснювати комунікативні дії, спрямовані на формування готовності до вивчення професійно орієнтованих дисциплін.

Процес формування професійної спрямованості іноземних студентів на довузівському етапі підготовки у медичних та фармацевтичних університетах являє собою послідовність чотирьох етапів: мотиваційного, когнітивного, операційного та етапу самовираження. На першому етапі процес орієнтований на формування позитивного ставлення до навчально-професійної діяльності, на другому – на оволодіння іноземними студентами професійними знаннями, на третьому – на оперування професійними і спеціальними знаннями в мовному середовищі; на четвертому – на прояв креативності особистості у навчально-професійних ситуаціях, набуття лінгвістичної свободи в соціокультурному просторі професії медико-фармацевтичної галузі.

На основі аналізу проблеми можливо зробити висновок, згідно з яким професійна спрямованість іноземних студентів довузівського етапу підготовки медичних та фармацевтичних університетів проявляється в діяльності особистості в плані її готовності до вивчення професійно орієнтованих дисциплін. Вона обумовлена, з одного боку, системою соціальних цінностей, що включає суспільну потребу в даній професійній діяльності, а, з іншого боку, системою особистісного ставлення індивіда до цих цінностей, в яку входить і суб'єктивна потреба самореалізації в майбутній професії медика та фармацевта.

Саме організація навчальної діяльності у відповідності зі структурою професійної освіти майбутнього фахівця медико-фармацевтичної галузі і є ефективним засобом формування професійної спрямованості іноземних студентів до вивчення професійно орієнтованих дисциплін.

У процесі навчання у вищих навчальних закладах медико-фармацевтичного профілю на етапі довузівської підготовки у іноземних студентів формуються професійні цілі, безпосередньо пов'язані з поданням про тієї соціальної ролі, яку має виконувати майбутній фахівець. Будь-які знання у галузі науки, отримані у вузі, повинні відразу інтерпретуватися з точки зору їх гуманістичної і професійної цінності. Це означає, що система знань тісно пов'язана з професійними цінностями, і

через них вона включається в структуру професійної спрямованості особистості, яка конкретизує її інтелектуальний світ.

Використання принципу професійної спрямованості на уроках російської мови стимулює розвиток творчих можливостей іноземного студента, які у своїй основі мають потреби до самовираження особистості в процесі діяльності, що реалізуються в професійних мотивах пізнавально інтелектуального і практичного характеру.

Елементи націленості на майбутню професію традиційно присутні в змісті професійно орієнтованих дисциплін, проте самі по собі вони ще здатні створити установку на професійно орієнтовану діяльність. Вимоги сьогодення диктують не епізодичне вкраплення в навчальний матеріал інформації про майбутню професію, а органічне вплетення в структуру освітнього процесу всіх навчальних дисциплін за фахом. Дуже важливо, щоб іноземний студент на довузівському етапі підготовки міг бачити практичне значення професійно орієнтованих дисциплін та їх зв'язок між собою.

Таким чином, орієнтованість на професійну спрямованість при викладанні дисциплін іноземним студентам на етапі довузівської підготовки можна визначити, як одну з провідних умов при організації навчання, що сприяє формуванню системи знань, умінь та навичок необхідних для подальшого навчання у медичних та фармацевтичних вищих навчальних закладах, а також для застосування у подальшій практичній діяльності.

Список джерел

1. Волкова В.В. Формування професійної спрямованості студентів-менеджерів на початковому етапі навчання : автореф. дис. канд. пед. наук : 13.00.01 / В.В. Волкова / Луганський держ. педагогічний ун-т ім. Т. Шевченка. – Луганськ, 2000. – 19 с.
2. Дубовицкая Т. Д. Диагностика уровня профессиональной направленности студентов / Т. Д. Дубовицкая // Психологическая наука и образование. – 2004. – № 2. – С. 82-86.
3. Петрук В. А. Теоретико-методологічні засади формування професійної компетентності майбутніх фахівців технічних спеціальностей у процесі вивчення фундаментальних дисциплін : монографія / В. А. Петрук. – Вінниця : Універсум–Вінниця, 2006. – 292 с.
4. Проскуріна Я. І. Професійна мовна підготовка іноземних студентів на підготовчих факультетах / Я. І. Проскуріна // Педагогічний альманах. – 2012. – Вип. 14. – С. 213-219.
5. Самарук Н. М. Професійна спрямованість навчання математичних дисциплін як чинник ефективного формування готовності до професійної діяльності / Н. М. Самарук // Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України. Педагогічні науки. – 2010. – №2. – С. 81-85.
6. Субота Л. А. Самостійна навчальна діяльність іноземних студентів у вивченні текстів за професійним спрямуванням /Л. А. Субота // Вісник Запорізького національного університету Педагогічні науки. – 2012. – № 1(17). – С. 188.
7. Шевченко Л. М. Професійна спрямованість: методологічний аспект / Л. М. Шевченко // Науковий вісник. – 2005. – Вип. 88. – С. 204-215.